

για ένα
άλλο
μοντέλο
ανάπτυξης

Δίπλα, ο Μισέλ Ροκάρ. Δεξιά,
Σοσιαλιστές και Κομμουνιστές
συζητούν για την κυβέρνηση
συνασπισμού

Του Michel Rocard *

ΠΙΣΤΕΥΩ ότι είναι χρήσιμη και αναμφισβήτη-
τα γόνιμη η προσπάθεια που έχουν αναλάβει
ορισμένοι από εμάς για να αποκαταστήσουν την έν-
νοια του δημοκρατικού καθεστώτος. Δεν καταφέρο-
γω όμως να πεισθώ ότι αυτό είναι αρκετό για να
προσδιορίσει τον Σοσιαλισμό σήμερα. Η φιλοδοξία
μας δεν περιορίζεται απλά σε έναν τρόπο οργάνωσης
των δημόσιων εξουσιών. Αποβλέπει σε έναν διαρκή
κοινωνικό μετασχηματισμό, τόσο μέσα από τη συλ-
λογική διαπραγμάτευση, όσο και μέσα από το θεσμι-
κό πλαίσιο. Σήμερα, όπως είναι φανερό, δεν έχουμε
τη δυνατότητα να προχωρήσουμε στο βάθος των
πραγμάτων. Θα περιορισθώ απλώς να διατυπώσω
ορισμένες παρατηρήσεις που μου φαίνονται πολύ
ουσιαστικές σε ό,τι αφορά τον προσδιορισμό της
ταυτότητάς μας.

Πρώτη παρατήρηση: Η έννοια του προγράμματος
βοήσεται σε κρίση. Οι Γάλλοι αντιμετωπίζουν με
δυσπιστία - και έχουν κάθε λόγο να το κάνουν -
αυτούς που υπόσχονται υπερβολικά πράγματα. Ο
Σιράκ, αυτή τη στιγμή, το αντιλαμβάνεται, το μαθαί-
νει. Η μελέτη της κοινής γνώμης έχει πια φθάσει σε
ένα τεχνικό επίπεδο, αρκετά ικανοποιητικό, και
μπορούμε να γνωρίζουμε όλο και περισσότερο αυτό
που περιμένουν οι Γάλλοι από τους κυβερνήτες τους.
Δεν έχουν πια καμιά εμπιστοσύνη στους καταλόγους
υποσχέσεων, των οποίων η πραγματοποίηση παρα-
πέμπεται σε περιόδους συνήθως πολύ απομακρυσμέ-
νες από τη στιγμή που διατυπώθηκαν. Όχι.

Περιμένουν από τους κυβερνήτες τους πρώτα απ'
όλα αποτελεσματικές αντιδράσεις στο νέο γεγονός,
στο απρόοπτο, του οποίου η συχνότητα και η θα-
ρύτητα είναι το κύριο χαρακτηριστικό της πολιτικής
μας ζωής: από την τιμή του πετρελαίου έως την τιμή
του δολαρίου, τις τρομοκρατικές ενέργειες, τις μεγά-
λες φυσικές καταστροφές ή τα οικονομικά σκάνδα-
λα.

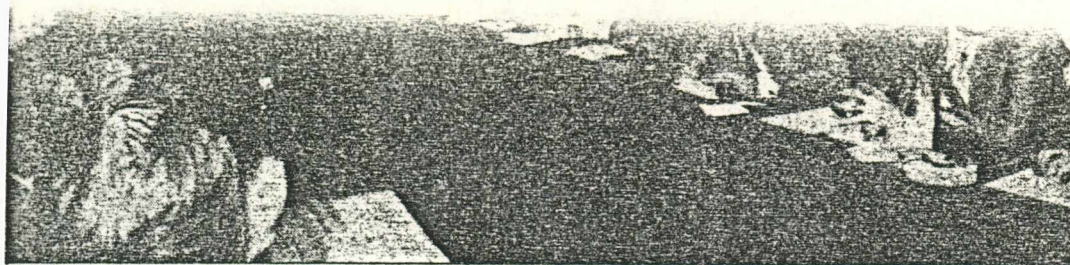
▲ ΥΤΟ που οι Γάλλοι περιμένουν πάνω απ' όλα

σύνης. Άλλωστε η πολιτική δεν είναι υπεύθυνη για
την ευτυχία των Γάλλων. Μονάχα οι οικονομικές και
κοινωνικές συνθήκες είναι οι ελάχιστοι παράγοντες
αυτής της ευτυχίας.

Η κοινή γνώμη περιμένει κατά ένα επιτακτικό τρό-
πο να μην της διηγούνται παραμύθια, να της λένε την
αλήθεια για ό,τι συμβαίνει. Ζητεί από τους ανθρώ-
πους που έχουν την ευθύνη της διακυβέρνησης της
χώρας να διατηρήσουν την έννοια του μακροπρόθε-
σμου, της κυβερνητικής δράσης μέσα στη διάρκεια
της ανάγκης να προετοιμασθεί η χώρα γι' αυτόν τον
21ο αιώνα, ο οποίος προμηνύεται φοβερός. Θα τολ-
μούσα ακόμα να πω ότι οι Γάλλοι ζητούν να μην τους
κυβερνούν πολύ. Να σέβονται την αυτονομία τους,
την ελευθερία δράσεως, διαπραγμάτευσης και συμ-
φωνίας, την ελευθερία τους να οργανώνονται και να
δημιουργούν.

ΣΤΗΝ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ οι προτάσεις μας
επί του περιεχομένου, τα μέτρα που πιστεύουμε
ότι πρέπει να υιοθετηθούν, δεν θα γίνουν αποδεκτά
παρά μόνο σε σχέση με την πολιτική ηθική, της
οποίας εμείς πρέπει να δώσουμε το παράδειγμα. Σε
ό,τι αφορά αυτές καθαυτές τις προτάσεις μας θα
πρέπει να πέρνουν το λιγότερο δυνατόν τη μορφή
διοικητικών προτάσεων (να κατεβάσουμε αυτόν τον
φόρο, να φορολογήσουμε αυτήν τη δραστηριότητα,
να δημιουργήσουμε αυτή τη διαδικασία εκπαίδευσης
κλπ.). Να τις διαμορφώνουμε μόνο υπό τη μορφή
κριτηρίων απόφασης, τα οποία θα επιβάλουμε στους
εαυτούς μας και θα υποβάλουμε στην κοινή γνώμη.

ΕΔΩ ΕΙΝΑΙ που πρέπει να σκεφθούμε τις περι-
φημες αξίες μας. Μιλάμε γι' αυτές πολύ, κι αυ-
τό είναι καλό, αλλά δεν τις έχουμε, προς το παρόν
ακόμα, προσδιορίσει με έναν επακριβή τρόπο. Φο-
δούμαι, από αυτή την άποψη, μία ηθικολόγα λογο-
μαχία, τον κενό πολιτικό λόγο που από την ίδια του
την ασάφεια επιτρέπει τα πάντα. Υπέβαλα στο Συνέ-
δριο της Σοσιαλιστικής Διεθνούς το σχέδιο ενός μο-
ντέλου ανάπτυξης, διατυπωμένου με τη μορφή των
αξιών του δημοκρατικού σοσιαλισμού. Ο διάλογος

Οι έξι αξίες του σοσιαλισμού

Η ΠΡΩΤΗ ΒΑΣΙΚΗ από τις αξίες μας, και η πρώτη απ' όλες, είναι η ελευθερία. Η ιστορία μάς έχει διδάξει μέσα στη διάρκεια της ότι υπάρχει μία σταθερή σχέση μεταξύ πολιτικής ελευθερίας και οικονομικής ελευθερίας. Δεν γνωρίζουμε κοινωνία χωρίς αγορά που να είναι πολιτικά ελεύθερη. Είμαστε ικανοί να προσδιορίσουμε αυτή τη σχέση και να καθορίσουμε τα όρια της;

Η δεύτερη αξία μας είναι η δημοκρατία. Σε μεγάλο βαθμό συγχέεται με την ελευθερία. Προσθέτει, όμως, σ' αυτήν τον ανταγωνισμό. Κι εδώ οικονομικός ανταγωνισμός και πολιτικός ανταγωνισμός πηγαινουν μαζί. Διαφορετικά οι κοινωνικές διενέξεις θα κατέληγαν στην έκρηξη. Είμαστε σύμφωνοι γι' αυτό το πράγμα; Η παλιά μας διαμάχη, σε ό,τι αφορά την αντιπαράθεση οικονομικού σχεδιασμού και αγοράς, έχει επιλυθεί από την ίδια την πραγματικότητα, ποτέ όμως από τη συλλογική μας γραφή σαν κομμα.

Τρίτη αξία μας είναι η αλληλεγγύη. Η αλληλεγγύη αυτή, όμως, αφορά μόνο την κατανομή του εισοδήματος; Ή αναφέρεται επίσης στη διαγύση της γνώσης και της εξουσίας; Για να μπορέσουμε να εφαρμόσουμε αυτή την αλληλεγγύη θα τοποθετήσουμε κυρίως τις ελπίδες μας στον κρατικό μηχανισμό, συμπεριλαμβανομένης και της κοινωνικής ασφάλισης, ή θα αποδεχθούμε και άλλες μορφές συλλογικότητας, και ίσως αυτοδιαχείρισης, οι οποίες θα μπορέσουν να συνεισφέρουν σ' αυτή όλο και περισσότερο;

Η ΤΕΤΑΡΤΗ αξία αναφορές είναι τα πρωτεία του δικαίου. Η μεγάλη μας διαμάχη με τον φιλελευθερισμό είναι ότι αυτά ακριβώς τα πρωτεία ισχύουν επίσης - και θα έλεγα κυρίως - στο οικονομικό πεδίο. Ότι θα πρέπει να ηθικοποιήσουμε τον ανταγωνισμό, να καθορίσουμε τα όρια στη συγκεντρώση, να σεβασθούμε το δικαίωμα της εργασίας, να οργανώσουμε ορισμένες αγορές, να διακανονίσουμε τα κυκλώματα χρηματοδότησης, να δομηθούμε τις δημιουργικές επιχειρήσεις, να υπολίσσονται

Η ΠΕΜΠΤΗ αξία - γιατί στα μάτια πρόκειται πραγματικά για αξία - είναι η αποκέντρωση.??

Ο Γκαστόν Ντεφέρ, εν ονόματι μας και εν ονόματι της κοινής μας θέλησης, άρχισε αυτή την τεράστια μεταρρύθμιση, επειδή αισθανόμαστε όλοι μαζί ότι στο επίκεντρο της χρήσης του σύγχρονου κόσμου βρίσκεται ακριβώς η κρίση του κεντρικού μηχανισμού του κράτους, με τη μορφή την οποία τα γνωρίζουμε σήμερα. Μέχρι στιγμής όμως δεν έχουμε αποκεντρώσει προς τις τοπικές διοικητικές ενότητες παρά μόνο διοικητική εξουσία. Είμαστε ικανοί να οδηγήσουμε στα λογικά όριά της την άποψη που έχουμε διατυπώσει στο Συνέδριο της Βαλάνς, την εξέλιξη της κοινωνίας μέσα από τον κοινωνικό συμβιβασμό και τη συλλογική διαπραγμάτευση; Σε σημείο που η συμφωνία μεταξύ των κοινωνικών εταίρων θα αντικαταστήσει πολύ περισσότερο από σήμερα τους νόμους και τους κανονισμούς.

Ο ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ απαιτεί καλύτερους κανόνες του παιχνιδιού και όχι περισσότερη διοίκηση, ίσως μάλιστα λιγότερη. Μπορέσαμε να καταλάβουμε όλες τις επιπτώσεις αυτής της αποκέντρωσης;

Εκτη αξία - και τελευταία προς το παρόν - ο έλεγχος της τεχνικής προόδου. Ο Σοσιαλισμός γεννήθηκε από μία τεχνικιστική σκέψη. Η οικονομία και η τεχνική στην υπηρεσία των ανθρώπων θα επέτρεπε να κάνουν τις μηχανές να δουλεύουν περισσότερο αντί για τον άνθρωπο. Κατά κάποιο τραγικό τρόπο, όμως, τη στιγμή που αυτό το όνειρο αρχίζει να γίνεται πραγματικότητα μέσα από την αυτοματοποίηση, γίνεται ταυτόχρονα εφιάλτης, γιατί δεν ξέρουμε ακόμα να οργανώσουμε την κατανομή της εργασίας και τον πλούτο που δημιουργούν τα διάφορα ρομπότ.

Απέναντι στη μακροχρόνια ανεργία, η ελάχιστη κοινωνική εγγύηση της εργασίας είναι μία αναγκαιότητα, όσο αναγκαία είναι και μια πιο δυναμική οικονομική οδήγηση. Οφείλουμε όμως να οικοδομήσουμε από την αρχή όλη μας τη σκέψη σε ό,τι αφορά την εργασία και τον ελεύθερο χρόνο.

Οι συμπολίτες μας θα έχουν περισσότερο την αίσθηση ότι μαζί μας ξέρουν πού πηγαίνουν όταν απο-